

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

15. De Archipresbyteri potestate, munere & officio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

bi subiectum potest sententiam ferre: qualis est potestas excommunicandi & suspendendi ab officio clericos, & sacris interdicendi, capiendi, vinciendi, in carcerem mittendi, corrigendi, & Ecclesias iniuriendi. Archidiaconus cum Presbyter non sit, iure communi, & ratione sui muneris, non habet potestatem ordinis ad confessiones penitentium excipiendas, & à peccatis absolviendi, nec potest tanta auctoritas, & potestas committi. Est enim iure diuino potestas Presbyteri. Rursus iure communi Archidiaconus nequit iurisdictionem dare Presbyteris, qua possit peccata aliorum audire, & ab eis absolui: At vero speciali Episcopi facultate, & mandato potest Archidiacono committi, vt Presbyteris ipse hanc iurisdictionem det, vel datam auferat, restringat: nec enim tunc Archidiaconus Presbytero vllam det potestatem ordinis: hanc enim per consecrationem Presbyter habet; sed materiam subijcit, aut subtrahit, circa quam Presbyter agere, & operari solet. Item Archidiaconus iure communi potestatem habet excommunicandi, suspendendi, sacris interdicendi: & hoc est, quod iura volunt, in cap. *Archidiaconus, de officio Archidiaconi*. potest tamen haec habere Episcopi auctoritate demandatam atque commissam, aut consuetudine comparatam, quam habebat olim Archidiaconus Ambianensis, vt constat ex cap. *Dudum 2. de elect.* Iure itaque communi Archidiaconus habet eam curam animarum, qua possit clericos corrigere, eorum iurgia, & causas audire, delicta ad Episcopum deferre, Ecclesias iniuriere.

Quarto quaeritur, An Archidiaconus habeat beneficium, cui in sit cura animarum, & in quo locum habeant, quae statuuntur de beneficijs curam animarum habentibus, in cap. *De multa, de praben. & in Extrauaganti Excommunicabilis Ioan. 22. de praben.* Respondeo, distinguendo, in primis, si Archidiaconus consuetudine, & vlt excommunicare, suspendere, & sacris interdicere queat, curam animarum habet, & comprehenditur illis duabus Constitutionibus, quae generatim loquuntur de beneficio quolibet curam animarum habente: nam in cap. *Dudum 2. de elect.* Pontifex ait: *Euidenter constat, Archidiaconum Ambianensem curam animarum habere, quin consuetudine suspendit, excommunicat, & absoluit Presbyteros, & Priores, & Parochiales Ecclesias interdicat.* Haec Pontifex eo loco atque ita sentiant Glossa, Ioannes Andreas, & Abbas in eo capite. Imò etiam iure communi Archidiaconus curam animarum habet, quia, vt dicitur in eodem capite. *Dudum*. Archidiaconus visitat, & inquit, quae viderit inquirenda, & procurat ratione visitationis recipit; quod est curam animarum habere. Praeterea etiam si Archidiaconus omni cura animarum careat, quod consuetudo passim obtinuit; comprehenditur tamen illis duabus Constitutionibus Pontificijs, *De multa, & in Extrauag. Excommunicabilis*, quia saltem Archidiaconus personatum habet; sic enim dicitur, *c. Dudum, citato.*

Quinto quaeritur, An Archidiaconus sit in dignitate constitutus, ita vt ijs iuribus comprehendatur, quibus clerici prohibentur duas dignitates habere? Respondeo, in primis non esse dubitandum, quin sit dignitate praeditus, qualis requiritur in *c. statutum de Rescriptis. in 6. in eo, cui causae à Romano Pontifice delegari, ac demandati queunt, & qualis requiritur in his, qui Apostolici Conservatoris munere fungi possunt, iuxta id quod habetur in c. 1. 2. & vlt. de officio iud. deleg. in 6.*

Item Archidiaconus iure communi est constitutus in dignitate, quae est beneficium Ecclesiasticum: quia ex toto titulo de officio Archidiaconi, huiusmodi dignitas collitur. Caput igitur propositae quaestiones est, An vbi Archidiaconus consuetudine, omni cura animarum, & iurisdictione carer, censetur dignitate praeditus? Ac meo quidem iudicio, etiam is Archidiaconus dignitate praeditus esse iudicari debet, in quo locum habeant iura in cap. *De multa, & in Extrauagante, Excommunicabilis*, sancita: factis enim est, si Archidiaconus iure communi talem digni-

tatem habeat: si item in choro, & in confessu, in ingressu, in conuentibus Canonico, & suffragijs ferendis praerogatiuum, & gradum honorificum obtineat, vt reuera vbiq; in Ecclesijs habere consuevit.

Sexto quaeritur, Vnde factum sit, vt tanta Archidiaconus non solum in clericos inferiores, sed in Presbyteros etiam, & Archipresbyteros iurisdictione, & auctoritate polleat? Respondeo, Presbyterum quidem esse ordinis potestate, & consecratione longe Archidiacono maiorem; sed in iurisdictione tamen longe minorem. *Hest in sum. tit. de officio Archidiaconi*. quod inde ortum est, quoniam Episcopus amplam Archidiacono iurisdictionem solebat concedere, cum illius Vicaria passim vteretur opera, vt pote liberi omni onere, oblatione, & potestate Sacramenta conferendi; Presbyteri vero erant populi commissi, ac propterea à suis Ecclesijs, sine earum graui detrimento abesse non poterant.

Septimo quaeritur, an in vna Cathedrali Ecclesia possint esse plures Archidiaconi? Respondeo, in multis Ecclesijs reuera plures esse: nam vel in vna Toletana sex esse feruntur Archidiaconi, in alijs duo, in alijs quatuor, aut quinque: ob id arbitror, quia olim Episcopi, ex Diaconis duos, tres, quinque, sexve antiquiores constituunt pro suarum Ecclesiarum multitudinem, vt bene in omnibus tota diocesis, alioqui vna, & ampla, gubernaretur: vnde eius gubernatio in tres, quatuor, aut etiam plures partes distributa, plurium antiquorum Diaconorum curae committeretur. Porro illi Diaconi ob iurisdictionem & potestatem sibi ab Episcopo demandatam, dici coeperunt Archidiaconi; inter quos vnus semper ceteris honore, & dignitate praestabat, nimirum is, qui iurisdictionem habebat in clericis, & Presbyteros Ecclesiae Cathedralis, & aliarum, quae erant in Vrbe, cui praeretur Episcopus.

Porro quota aetas in Archidiacono requiritur, quanta litteratura, quis ordo: An item Archidiaconus in sua Ecclesia commorari, ac residere debeat: An demum, cum Archidiaconatu iure queat aliud beneficium simile, vel dissimile, videlicet simplex, aut curam animarum, vel dignitatem habens, in eadem Ecclesia, vel diuersis obtinere: dicitur inferius.

CAP. XXV.

De Archipresbyteri potestate, munere & officio.

PRIMO quaeritur, Quis in iure Archipresbyteri nomen obtineat? Quemadmodum inter Episcopos Episcoporum primus, siue antiquissimus dici coepit Archiepiscopus, & inter Diaconos primus, siue ceteris antiquior, dictus est Archidiaconus: Sic primus Presbyterorum Archipresbyter vocatur, quasi Presbyterorum primus, siue Praefectus. Et olim sicut post Episcopum Archidiaconus honore, dignitate, & iurisdictione primus erat; sic post Archidiaconum proximus erat Archipresbyter. Vnde & in Iure Canonico post titulum de officio Archidiaconi, proxime sequitur titulus de officio Archipresbyteri. Solet etiam Archipresbyter vocari Decanus, vt in *c. ad has de officio Archidiaconi*. eo quod decem Clericis praesit.

Secundo quaeritur, Vter sit maior ordine dignitatis Archidiaconus, an Archipresbyter? Respondeo, iure communi Archipresbyterum esse Archidiaconi iurisdictioni, & potestati subiectum. *ca. 1. de officio Archipresbyteri*. dicitur: *Archipresbyter sciat se subesse Archidiacono, & eius praecipis sicut sui Episcopi, obedire debere.* Haec ibi. Quare Archipresbyter, cum ratione sui muneris presbyter sit, ordinis consecratione, & potestate maior est Archidiacono, qui tantum Diaconus est: at iurisdictione longe minor, & inferior est iure communi: *Gloss. in c. 1. de officio Archipresbyteri*.

Tertio quaeritur, Quae munera, & quae partes sint Archipresbyteri? Respondeo in *ca. de officio Archipresbyteri*, sic habetur: *Specialiter ad eum pertinet ministerium super o-*

omnes Presbyteros, curam agere animarum, assidue in Ecclesia stare, & ut in Episcopi sui absentia, ad vicem eius, Missarum solemniter celebret, & Collectam dicat, aut cui ipse inuenerit, & cap. Ministerium eodem tit. dicitur: Ministerium Archipresbyteri in eo constituitur, ut diligenti cura provideat ministerium sacerdotum Cardinalium, qui solemniter debent agere officium in communicatione corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi: a sacrosancto die Dominico incipiendo, per omnes horas Canonici: as indeclinabiliter perseuerent, ut opus Dei digna, & sancte perficiatur ab eo, cui committitur. Provideat etiam Archipresbyter vitam sacerdotum Cardinalium, precipue sui obtemperando Episcopi, ne aliquando eadem, aut scurriliter torpeant. Si Episcopus item de fuerit: exceptis his, que prohibita sunt, Archipresbyter provideat cuncta, que in Sacerdotii ministerio perfici debent; fontes benedicere; infirmum oleo perungere, penitentem infirmum consulo Episcopo reconciliare, penitentiam excois alio sacerdoti, inungere. In precipuis suffraganeis, aut ipse celebrationem Missa solemniter implent, aut ad sui iussione cui committitur, peragunt. Cap. officium, eod. tit. Quando Episcopus Missam canit, debet precipere sacerdotibus, ut induant se vestimentis sacris, & qualiter ad Missam procedant: debet enim precipere custodi Ecclesia, ut in sacratio Christi Eucharistia propter infirmos non desit: debet infirmis providere, & providendo precipere sacerdotibus, ne forte, sine confessione, vel confirmatione corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi moriantur: confessione peccatorum eorum, qui a foris veniunt, recipere cum omnibus sacerdotibus, & exinde per provisionem Penitentis magnam debet illis adhibere curam ad Christianos quos faciendos, & baptizandos infantes. Hæc ibi.

Quarto quaeritur, Quotuplex sit Archipresbyter? Respondeo, esse duplicem; Vnus vocatur Urbanus, de quo in c. officium, de offic. Archipresbyteri. Officium Archipresbyteri de urbe constat, quando ibi praesul, praesertim, vice eius officium: inchoare, benedictione: presbyterales in Ecclesia dare; Missam, quando voluerit canere, vel eum de sacerdotibus iussit. Sic eo loci. Hic ergo Archipresbyter perfectus erat cæteris Presbyteris urbis, in qua erat Sedes Pontificia, & Ecclesia Cathedralis.

Alter vero Archipresbyter est Vicarius, qui iurisdictionem habebat in Presbyteros in singulis pagis, castris, & villis constitutos; de quo in c. ut singula, de officio Archipresbyteri. Vi singula plebes Archipresbyterum habent, propter assiduum erga populum Dei curam, qui non solum imperit vulgi sollicitudinem gerat, verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam ingi circumspeditione custodiat. Nec attendat Episcopus non egeri plebem Archipresbytero, quasi eam ipse gubernare valent: quia est valde idoneus sit, docet tamen, ut sua onera partiatur: & sicut ipse matrici Ecclesia praestit, ita Archipresbyteri praesint plebibus: ut in nullo titubet Ecclesiastica sollicitudo: cunctis tamen referantur ad Episcopum, nec aliquid contra eius decretum ordinare praesumant. Hæc ibi continentur. Vbi Glossa annotavit, Archipresbyterum esse duplicem, Civitatem & Ruralem. Hinc peripicitur causa, ob quam in vna diocesi sint aliquando multi Archipresbyteri: nam erat vnus Urbanus, aut duo, vel tres, cæteri vero Vicarii in castellis, & villis constituti, vt cæterorum Presbyterorum, qui minoribus Ecclesijs praerant, curam haberent. Hinc quoque factum est, vt in Vrbe Roma ecclesie Lateranensi vnus praefectus Archipresbyter, qui solet esse Cardinalis, & alius ecclesie S. Mariae Maioris, qui Cardinalis idem est, & tertius ecclesie Sancti Petri in Vaticano, qui pariter est Cardinalis: quoniam in huiusmodi ecclesijs Romanus Pontifex aliquando sedet.

Quinto quaeritur, an archipresbyter habeat curam animarum? Respondeo, iure communi, vt ex ijs, quæ diximus, constat, eum habere: nam penes ipsum erat iurisdictionis potestas in reliquos Presbyteros: eorum scilicet, & aliorum factas confessiones audiebat: ipsi erat aliorum cura commissa, vt dicitur in c. officium de officio Archipresbyteri, item ipse plebi, cui praeficiebatur, sacramenta mi-

nistrabat, penitentium laicorum confessiones excipiebat & eos a peccatis absoluebat.

Sexto quaeritur, An archipresbyteri iurisdictione sit ordinaria, an delegata? Respondeo, Gloffa in c. ut singula, de officio Archipresbyteri ordinariam esse, hoc autem ille colligit ex cap. i. de officio iudicis ordinarij, & ex cap. Ex litteris, de consanguinitate, & affinitate. Nam Archipresbyter iure communi, & ratione sui muneris iurisdictionem habet, ergo habet ordinariam, non delegatam.

Septimo quaeritur, An archipresbyter dignitatem habeat? Respondeo, iure communi habere dignitatem, quæ requiritur in eo, cui causæ aliquæ à Romano Pontifice delegantur, de quo in c. statutum de rescript. in 6. Eam item habet quæ requiritur in Conferuatoribus Apostolicis, de quibus in cap. i. 2. & ut. de offic. iud. deleg. in 6. Habet præterea iure communi dignitatem quatenus dignitatis nomine beneficium ecclesiasticum significatur, quoniam vt diximus, Archipresbyter inter eos, qui dignitate sunt præditi, numeratur. Vlt tamen, & consueudine multis in locis nullam iurisdictionem; aut dignitatem habet in foro iudiciali, siue contentioso; nullumque territorium, in quo suam potestatem exerceat, sed tantum curam plebis sibi commissæ, in ijs quæ pertinent ad sacramenta.

Octavo quaeritur, An archipresbyter Urbanus à casibus Episcopo referuatis possit absolvere? Respondeo, cum Hostiensis, & Ioanne Andrea, quos citat, & sequitur Siluest. in verbo, Archipresbyter. q. 2. iure communi & ratione sui muneris non posse, nisi expressio Episcopi consensu.

Quares, An à peccatis quæ Episcopo referuata non sunt, possit absolvere omnes, qui in vrbe, ex eadem tamen diocesi veniunt? Respondeo, posse, vt ex superioribus patet.

Nono quaeritur, An archipresbyter Vicarius iure omnes absoluat, qui ex tota sui episcopi diocesi ad ipsum accedunt? Respondeo, ratione sui muneris, & officij non posse, quoniam, vt ex c. vlt. de offic. Archipresbyteri constat, iurisdictionem tantum habet in plebem sibi commissam.

Decimo quaeritur, An archipresbyter Vicarius habeat ius, & auctoritatem instituendi eos, qui à Patronis Ecclesiarum, quarum ipse curam habet, nominantur, designantur, & offeruntur? Respondeo, eos iure communi nullum habere ius & auctoritatem, nisi tantum alicubi, vt in archiepiscopatu Florentino pro eius ecclesie more, & consueudine; teste Siluestro in verbo, Archipresbyter quaestione quinta.

Hoc loco quaeri etiam poterat, Quotus ætatis annus in Archipresbytero requiratur? Quans etiam, & quanta literatura & scientia? Quis ordo sacer. An item in sua Ecclesia commorari, & rendere debeat? an aliud beneficium simile, vel dissimile simplex, vel curam animarum, vel dignitatem habens in eadem Ecclesia, vel diocesi obinere queat; sed ad hæc omnia inferius suo locu commodius respondebo.

CAP. XVI.

De officio Primicerij, Sacristæ, & Custodis.

PRIMO Quaeritur, Quisnam Primicerij nomine intelligatur in iure Canonico? Sciendum est, olim in ecclesia Cathedrali fuisse Cantorum scholam institutam, quorum munus erat officia diuina, horarias preces in choro pie & studiose cantare, vt diuina laudes religiose celebrarentur. Huic scholæ vnus praeficiebatur, cuius cura, studio, & opera clerici ad cantum, & Chorum destinati docebantur, vt in sacrorum librorum lectionibus, & in diuinis officijs, & preceationibus ecclesiasticis probe exercitati essent. Hic igitur Praefectus, Primicerius appellari coepit. Sciendum etiam est Primicerium dici eum, qui in quocunque ordine primum locum obtinet. In Nouella constituitur. & sepius repetitur Notariorum Primicerius,

id est,